

A 90 éves Péter László köszöntése – bibliográfiával

A 3K olvasói számára – úgy gondolom –, talán nem is kellene bemutatni Péter László irodalomtörténész személyét, hiszen minden könyvtáros számára ismert, hogy ő volt az *Új magyar irodalmi lexikon* főszerkesztője, vagy *Juhász Gyula összes művei* kritikai kiadásának a szerkesztője. A kevésbé fiatal (és nem dél-alföldi) kollégák előtt pedig az is ismert lehet, hogy a 3K előzményeiben, az *A Könyvtárosban*, illetve a *Könyvtárosban* 1953-tól számos közleménye volt olvasható. A dél-alföldiséget csak azért említettem, mivel Péter László élete, tevékenysége erősen kötődik ehhez a tájhoz. Jánoshalmán, 1926. január 21-én született; Mindszenten, majd Szőregen (ma Szeged városrésze, és Péter László lakhelye) járt elemi iskolában, a szegedi Baross Gábor Gimnáziumban érettségizett, a szegedi egyetemen 1947-ben szerzett bölcsészdoktorátust nyelvészeti témában, magyar–latin–filozófiai középiskolai tanári oklevelet pedig 1948-ban kapott. Életútjának rövid bemutatásához legegyszerűbb, ha a *Ki kicsoda 2000* című kortárs lexikon adatsorát idemácsoljuk: „1946–50 egy. gyakornok, tanárségéd, 1948 népi kollégiumi ig., 1950–51 Karcagon, 1952–54 Makón múzeumig., 1954–57 Szegeden egy. könyvtáros, 1957 nyolc hónapig börtönben, 1958–61 az egy. tud. munkatársa, 1961– a szegedi Somogyi-könyvtár, 1986– az MTA Irod. tud. Int. tud. főmunkatársa. 1990–95 a JATE egy. tanára, 1996– ny.”

A száraz adatokat kiegészíthetjük avval, hogy 1946-ban már könyvtároskodott a szegedi egyetem Magyar Nyelvtudományi Intézetében, hogy 1950-ben titoizmus vádjával bocsátották el az egyetemről, és csak pesti egyetemi barátai közbenjárására nevezte ki Ortutay Gyula miniszter a karcagi múzeum igazgatójává (itt vált a nyelvész orientáltságú Péter László néprajzkutatóvá is), később a makói múzeum élére került (József Attilára vonatkozó anyagok gyűjtésével itt vált irodalomtörténésszé is). A szegedi egyetemi könyvtárban (itt vált igazán könyvtárossá is) 1957-től már a bibliográfiai csoport vezetője, de az '56-os forradalom és szabadságharc alatti tevékenysége, írásai miatt börtönben töltött időszak után mindössze szerződéses alkalmazottja lehetett az egyetemnek. Csak 1961-től lett a Somogyi-könyvtár tudományos munkatársa, majd 1981-től tudományos tanácsadója, egészen 1986-ig. A kandidátusi tudományos fokozatot 1968-ban érte el, 1991-ben pedig az irodalomtudományok nagydoktora lett.

Itt most nincs hely és szükségtelen is felsorolni (hiszen több helyen is olvasható) egyesületi, tudományos társaságbeli tagságait, kitüntetéseit – ez utóbbiak közül azonban érdemesnek tartjuk kiemelni szegedi diszpolgárságát (1992), Szinnyei József-díját (1993) valamint a Magyar Köztársasági Érdemrend lovagkeresztjét (2001).

Péter László első írása a szegedi Magyar Demokratikus Ifjúsági Szövetség politikai és kulturális hetilapjában, az *Utunkban* jelent meg 1945. április 4-én, *Néhány szó a demokráciáról* címmel; a következő önálló cikke ugyanitt *Az olvasás művészetéről* címmel jelent meg a lap május 23-i számában. Ezeket és az őket követő közleményeinek sorát három személyi

bibliográfia foglalja magába. Az első kötet *Péter László munkássága* címmel 1986-ban (születésének 60. évfordulója alkalmából), a második *Péter László munkásságának bibliográfiája* címmel, 1996-ban (a 70. évforduló alkalmából) – mindkettő Apró Ferenc összeállításában, a Somogyi-könyvtár kiadásában jelent meg. A két kiadvány – folyamatos sorszámozással – 1945-től 1995 novemberéig közli Péter László munkáit, szerkesztői tevékenységét, illetve a róla szóló közleményeket.

A harmadik kötet, amelynek ismertetése ezen írás elsődleges célja, a Szegedi Tudományegyetem Bölcsészettudományi Karának *Acta historiae litterarum Hungaricarum* című kiadványa XXXI. köteteként jelent meg *Péter László munkássága, 1996–2015 (a korábbi gyűjteményes kötetekkel)* címmel 2016-ban Szegeden, Gyuris Györgynek, a szegedi Somogyi-könyvtár ny. igazgatójának összeállításában. A 194 oldalas kötet Szilasi Lászlónak, az egyetem Bölcsészettudományi Karának nemrégiben létrejött, egyesült Magyar Irodalom Tanszéke vezetőjének, egyetemi docensnek a kilencven éves Péter László egyetemi tanárt köszöntő soraival indul, ezt követi az ünnepeltnek még 1990. január 31-i dátummal keletkezett részletes önéletrajza. A bibliográfiai tételleket a 2015. november 15-ével keletkezett szöveges tájékoztató vezeti be, amely megismerteti a bibliográfia elkészítésének körülményeivel, a szerkezeti felépítéssel és a mutató használatával.

A bibliográfia a Péter László személyéhez köthető, a szűkebb szakmai körökben „szegedi iskolaként” emlegetett műhely szerkesztési elvei alapján készült, lényegében követve az előd, Apró Ferenc által alkalmazott módszereket. Gyuris György nemcsak módszerben, hanem a tételek sorszámozásában is folytatja elődje munkálkodását, avval, hogy az előző kötetet záró 3299. tételtől indítja saját gyűjtését a 3300. sorszámmal. A tételek azonban mégsem evel a sorszámmal indulnak, mivel Gyuris György újra közölte, most már részletező, analitikus leírással az időhatára, 1996 előtt megjelent, az előzményekben csak a címükkel szereplő tizenegy gyűjteményes kötetet.

A leírásokat indító *Művei* című rész (az időhatár előtti tizenegy gyűjteményes kiadvány, valamint a korszak összesen 1050 tétele) az írásokat, tanulmányokat, könyvrészleteket és önálló köteteket tartalmazza. Az itt szereplő művek nem mindegyike készült Péter László hetven és kilencven éves kora között, mivel a gyűjteményes kiadványok analitikus tételei között másodközlések is szerepelnek. Ezek első megjelenését Gyuris György mindig közli, ha pedig e bibliográfiában más tételszám alatt is szerepel a leírt mű, arra is utalást találunk. A következő rész a *Szerkesztései* címet viseli (13 tétel), ahol megjegyzés figyelmeztet arra, hogy a Péter László által szerkesztett, de saját írásait is tartalmazó kötetek a *Művei* részben kerültek közlésre. Végül *Róla szóló írások* címmel (18 tétel) értelemszerűen az időszakban megjelent Péter Lászlóra vonatkozó közlemények találhatóak. A záró tételsorszám a 4370.

Mivel az 1996–2015 közötti gyűjteményes kiadványok is természetesen analizálva lettek közölve, így tehát a korszak 1081 önálló tétele valójában nem a műleírások végső száma, mivel ehhez még hozzá kell adni a tizenegy korábbi tételt, továbbá a gyűjtemények leírásában szereplő együttesen 1249 résztételt, s akkor elmondhatjuk, hogy Gyuris György óriási munkát végzett az összesen 2341 önálló vagy résztétel leírásával, megszerkesztésével. Akkor ebbe a végösszegbe még nem is számoltuk bele az önálló kötetek ismertetéseinek szerepeltetését, illetve a tételszám nélküli tizenhat önálló mutatótételt, amely a tételszámozás lezárása után, a gyűjteményes kötetek analizálása során váltak ismertté, ezért ezek időrendi helyén csak a teljes leírás tételszámára utaló hivatkozás található.

Az imponáló teljességre törekvéshez maga Péter László is hozzájárult, mivel ő bocsátotta az összeállító rendelkezésre a bibliográfia kiinduló alapanyagát. Mindössze egyetlen

hiátust lehetett fölfedezni, nevezetesen a *Tiszatáj* 1998. évi 4. számában megjelent részletes életút-interjú, amelynek riportere Hollósi Zsolt volt. Mentségül szólhat, hogy az interjú téves forrás-hivatkozással lett közölve a Somogyi-könyvtár *Szegedi arcképcsarnok* című weboldalán, a HUMANUS adatbázisnak az interjúra vonatkozó leírása pedig az azonos nevű, de 1929-ben született és 2008-ban elhunyt nagy-britanniai magyar történeeszt nevezi meg szerzői besorolási adatként és tárgyszóként.

A kiadvány mindhárom részében a bibliográfiai tételek a megjelenés időrendjében sorjáznak. Fejzetcímként az év szerepel, az adott év végén találhatóak az évkönyvekben szereplő tanulmányok, majd a gyűjteményes művek részletező leírása, az évet pedig Péter László saját könyvei zárják. Az olvasó segítéseként az évszám szerepel az előfejtben is, sőt, ha a terjedelmes analitikus leírás miatt a tételszám nem volna látható az oldalon, akkor azt az előfejtben, az évszám mellett a tételszámot is megtaláljuk. A praktikus meg szerkesztett leírások tipográfiaailag is támogatják az olvasót a tételszámok kiemelésével, a szükséges annotációk, megjegyzések és utalások kisebb betűméretével, a rövidítések alkalmazásával. Ez utóbbiakról a bibliográfiai rész előtt tájékozódhatunk, bár hiányoljuk közülük a CSMH (*Csongrád Megyei Hírlap*), valamint a DM (*Délmagyarország*) rövidítés feldolását. A kevésbé közismert időszaki kiadványoknál a megjelenési hely közlése segít az azonosításban, például: *Katedra* [Dunaszerdahely].

A tételszám(ok)ra utaló mutató egyetlen betűrendben sorolja fel a személy- és testületi neveket, a címeket és a tárgyszavakat, az utóbbiakat több esetben bokrosított formában. Az egyes típusok tipográfiaailag vannak megkülönböztetve, így az olvasó megfelelően értelmezheti a mutatótégeket, sokféle szempontból keresheti vissza Péter László munkásságának dokumentumait.

Péter László rendkívül szerteágazó publikációs tevékenységet fejtett ki. Fő kutatási területe a magyar irodalomtörténet (XX. századi irodalom, benne a szegedi irodalom), népköltészet, nyelvészet (nyelvjárastan, névkutatás, nyelvművelés), helytörténet, bibliográfia, textológia volt. De jelentek meg közleményei a műemlékvédelem, könyvtártörténet, utcanévrendezés, folyóirat-szerkesztés, zenetörténet, szoborállítás témakörében is. Ez a bibliográfia is – ugyanúgy, mint az előzményei – az önálló kötetek, a gyűjtemények, a tanulmányok mellett számos kisebb közleményt, újságcikket tartalmaz, de ez utóbbiak ugyanolyan értékű bibliográfiai tételek, mivel óriási ismeret és adattudás áll mögöttük.

Remélhetően egyszer majd együtt láthatjuk – weben kereshető digitalizált formában is – Péter László munkásságát, linkelve a már most is elérhető, de a bibliográfiában még csak a nyomtatott formátumra hivatkozó tégeket. A két előző, illetve a Gyuris György összeállításában most közreadott kitéző személyi bibliográfia természetesen nem tartalmazhatja Péter László lezárt életművét, hiszen a „célszemély” még csak kilencven éves! A *Róla szóló írások* című fejezet máris tovább építhető az idei születésnap alkalmából keletkezett közleményekkel.

(Acta historiae litterarum Hungaricarum. Tom. XXXI. Péter László munkássága, 1996-2015 (korábbi gyűjteményes kötetekkel). A kötetet összeállította Gyuris György. Szeged, SZTE BTK, 2016. 194 p. /Acta Universitatis Szegediensis/)

Kégli Ferenc